

Enes Dedić, „Bosansko Kraljevstvo i Srpska Despotovina (1402-1459)“, Univerzitet u Sarajevu-
Institut za historiju, Sarajevo, 2021, 481.

Odnos Bosanskog Kraljevstva i Srpske Despotovine predstavlja aktualnu temu pogotovo u pogledu dešavanja u suvremenom periodu, te povezivanja istog sa srednjovjekovnim shvatanjem stanja stvari. Međutim, do sada odnosi Bosanskog Kraljevstva i Srpske Despotovine nisu bili objedinjeni u jednu tematsku cjelinu, pa monografija o odnosima Bosanskog Kraljevstva i Srpske Despotovine od 1402. do 1459. godine predstavlja novinu koja će zaintrigirati široku čitalačku publiku. Navedena monografija je značajno dopunjena doktorska disertacija dr. Enesa Dedića, naučnog saradnika Instituta za historiju Univerziteta u Sarajevu za oblast srednjeg vijeka.

Monografija je podijeljena u osam tematskih cjelina. Prva cjelina odnosno poglavlje nosi naziv „U ozračju ugarske vanjske politike (1402-1413)“ tematizira političke prilike u srednjovjekovnoj Bosni početkom 15. stoljeća, koje su bile uslovljene nadiranjem Osmanlija, kao i uspostavom Srpske Despotovine. Unutar prvog poglavlja, obrađeni su odnosi Bosanskog Kraljevstva i Srpske Despotovine prema osmanskome interregnumu, kao i bosansko-ugarski odnosi. „Bosna i Despotovina u regionalnom kontekstu“ naziv je druge tematske cjeline koja se bavi odnosima vojvode Sandalja Hranića Kosače i despota Stefana Lazarevića prema Mlečanima. U navedenom poglavlju, autor se također bavi odnosima Kraljevine i Despotovine prema Osmanskom Carstvu i Ugarskom Kraljevstvu budući da su bili pritisnuti ugarskim težnjama za osvajanjem teritorija i osmanskim osvajačkim poduhvatima.

„Doba sukoba (1430-1454)“ naziv je trećeg poglavlja u kojem autor obrađuje Konavoski rat, rat kralja Tvrtka II i despota Đurđa, osmansko osvajanje Despotovine, te uplitanje Dubrovnika i hercega Stjepana, odnosno rat koji je trajao od 1451. do 1454. godine, kao i djelovanje kralja Stefana Tomaša i despota Đurđa prema Dubrovčanima. Četvrto poglavlje „Na koncu epohe: Pod sjenom osmanske nadmoći (1454-1459)“ važno je u pogledu preuzimanja teritorije Despotovine koja dolazi u ruke bosanskog princa Stefana Tomaševića. „Srebrenica: Jabuka razdora i sukoba“ naslov je petog poglavlja koje govori o jednom od najznačajnijih gradova unutar srednjovjekovne Bosne, a koji je bio uzrok višedecenijskih sukoba. Unutar ovog poglavlja obrađuje se vlast nad Srebrenicom od početka 15. stoljeća, s posebnim akcentom na odnose bosanskih vladara prema Srebrenici i bosanski napad na Srebrenicu 1425. godine.

Privredni kontakti Bosanskog Kraljevstva i Srpske Despotovine, odnosi dvije državne strukture kroz vizuru religijskih prilika obrađeni su unutar šestog i sedmog poglavlja. Odnosi Bosne i Despotovine su zbog geografskog položaja, uvjetovali intenzivni privredno-ekonomski segmenti. Geografski položaj je također utjecao i na vjersku sliku, a za istu je karakterističan slučaj Srebrenice u 15. stoljeću gdje je zasvjedočeno prisustvo sve tri konfesije. Posljednje poglavlje nosi naziv „Hod po marginama prošlost: Problematika granica“, a u istom je autor opovrgnuo historiografsku tezu o cjelovitoj i neprekinutoj cjelini kojom su upravljali srpski despoti zapadno od rijeke Drine.

Argumentirani, izvorima potkrijepljeni stavovi o odnosima Bosanskog Kraljevstva i Srpske Despotovine kroz prizmu politike, privrede, religije, neopterećeni naslagama i narativima unutar historiografije, glavna su karakteristika monografije „Bosansko Kraljevstvo i Srpska Despotovina (1402-1459)“, koja predstavlja jedno od rijetkih djela bh. medievalistike koje je lišeno stereotipa o odnosu ove dvije državne tvorevine unutar 15. stoljeća.

Amina Abaspahić